

Lochán Fiadhúlra a Dhéanamh

Tráth Bliana

Ar feadh na bliana.

Ceangal Trasna an Churaclaim

OSIE:	Dúile Beo, Feasacht agus Cúram Imshaoil.
Teanga a Iniúchadh:	Focail Nua/Litriú.
Ealaín:	Comharthaí a dhéanamh/líníocht.
Bia Shláintiúil/Food Dudes:	An chaoi a gcuireann lochán le garraí orgánach.
Tionscadal na Scoileanna Glasa:	Caomhnú Uisce.

1

Tús na hoibre

- Scrúdaítear cén áit is fearr leis an lochán a chur isteach - an chuid is ísle d'fhearann na scoile más féidir agus amharc ag na múinteoirí ar an áit.
- Úsáidtear píobán uisce nó ruóg chun imeall an locháin a mharcáil.
- Déantar poll céimnithe agus 150-200mm idir gach céim le 450mm doimhne ar a laghad (ionas go seachnaítear an ró-théamh sa samhradh agus reomh sa ngeimhreadh).
- Tabhair an téip tomhais trí na comhrianta agus cuirtear méadar amháin leis an tomhas d'fhonn an t-achar d'ábhar líneála a theastóidh a ríomh.
- Cuirtear cairpéad nó cairtchlár nó gaineamh mar líneáil leis an bpoll ionas nach bpolltar an t-ábhar líneála.
- Sín an t-ábhar líneála trasna an locháin, cuirtear clocha mar mheáchan lena imeall agus líontar le huisce é ionas go dtarraingíonn an t-uisce an t-ábhar líneála i gcruth an locháin.
- Clúdaítear imeall an ábhar líneála le clocha, fóid nó móin ach cinntítear go bhfuil bealach isteach agus amach go héasca ag an bhfiadhúlra.
- Cuirtear isteach plandaí de chuid na tíre a fhásann i locháin.
- Is féidir torbáin a chur isteach san earrach (itheann iasc tadpoles, is fearr iad a choinneáil glan ar a chéile!).

2

Acmhainní a theastaíonn

- Sluaiste
- líneáil, (i.e. plaisteach le cosaint ó sholas UV e.g. plaisteach le haghaidh síleáiste nó líneáil locháin déanta as rubar búitile nó úsáid seandabhach nó seanfholcadán)
- téip tomhais
- plandaí locháin • uisce (trí píobán nó le buicéid)
- miotóga • ceamara chun pictiúir den tionscadal a thógáil agus é á thabhairt ar aghaidh.

3

Cá mbeadh breis eolais ar fáil?

An t-idirlíon / an leabharlann

- **ENFO** – bileoga eolais an-mhaith maidir le locháin a chruthú.
- **Irish Peatland Conservation Council** (www.ipcc.ie)

Fás faoi bhia agus ghairneoireacht na hÉireann

Bord Bia
Irish Food Board

Garraíodóireacht Orgánach sa Bhunscoil
Lochán Fiadhúlra a Dhéanamh

Lochán Fiadhúlra a Dhéanamh ar lean.

Sláinte & Sábháilteacht

Baintear úsáid go sábháilte as na huirlisí i gcónaí, nitear na lámha i gcónaí tar éis seisiún garraíodóireachta. Cinntítear go gcuirtear an lochán isteach san áit a bhfuil amharc ag múinteoirí air i gcónaí.

4

Samplaí de phlandaí locháin na tíre seo agus an áit a bhfaighfí iad

Duilleog bháite, coirleach, lus an bhorraigh, luachra, caonach sfagnaim, lus buí bealtaine, eireaball capaill, giolcach, coigeal na mban sí, mismín mionsach. Is féidir plandaí móra a choinneáil i bpotáí ionas nach bhfásann siad an iomarca. Is furasta plandaí locháin a bhaint as locháin nádúrta sa cheantar (ná baintear plandaí as locháin fhiáine). Bí cinnte go bhfágtar roinnt den phlanda ag fás ann i do dhiaidh!

Cén aire a thugtar dó?

- Seiceáiltear go rialta cad atá ag fás sa lochán.
- Tugtar uisce as an lochán go bhfeictear cén fiadhúlra a mhaireann ann.
- Déantar gach iarracht plandaí de chuid na tíre seo a úsáid chomh mór agus is féidir ó tharla go bhféadann plandaí iasachta truailliú a tharraingt i lochanna agus in aibhneacha áitiúla.
- Glantar fiailí as an lochán má tá cuma plúchta air - ba cheart ar a laghad 1/3 de dhromchla an locháin a bheith glan.
- B'fhéidir go bhfásfadh algae glasa an chéad bhliain. Ba cheart go n-imeodh sin go nádúrtha ach sa chás nach ndéanann, cuirtear mála tuí isteach ionas go súitear an t-ábhar cothaithe breise.

5

Tionscadail taighde

OSIE – IDéantar saol ré ainmhithe etc. sa lochán a imscrúdú, e.g. an frog, an tsnáthaid mhór, earc luachra nó iasc (an-oiriúnach san earrach).

Tíreolaíocht – Modhanna uiscithe i dtíortha eile a imscrúdú, go háirithe cúrsaí agus modhanna uisciúcháin.

An Oidhreacht Áitiúil –

Escrúdaítear an ceangal idir an lochán agus an sconná sa chistin. Cén riachtanas a bhaineann le huisce glan do shláinte an duine? Caomhnú uisce - an raibh an scéal riamh mar atá anois?

Caomhnú uisce – an raibh an scéal riamh mar atá anois?

Ealaín/cumarsáid – Déantar samhail, léaráid nó pictiúr de na sraitheanna éagsúla sa lochán, na plandaí agus na hainmhithe san áireamh.

Fás faoi bhia agus ghairneoireacht na hÉireann

Bord Bia
Irish Food Board

Garraíodóireacht Orgánach sa Bhunscoil
Lochán Fiadhúlra a Dhéanamh

